

Т О Л О С Р А Д З І М Ы

№ 48 (533)
Ліпень
1964 г.
Цана 2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ПРАЦОЎНЫМ БЕЛАРУСКАЙ САВЕЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭСПУБЛІКІ

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КПСС, ПРЭЗІ-
ДЫУМ ВЯРХОУНАГА САВЕТА СССР І СА-
ВЕТ МІНІСТРАУ СССР САРДЭЧНА ВІН-
ШУЮЦЬ ПРАЦОЎНЫХ БЕЛАРУСІ З
ДВАЦЦАТАЙ ГАДАВІНАЙ ВЫЗВАЛЕННЯ
РЭСПУБЛІКІ АД ФАШЫСЦКАЙ АКУПА-
ЦЫІ.

МУЖНЫ ПОДЗВІГ ВОІНАУ САВЕЦКАЙ
АРМІІ, ГЕРОЯУ ПАРТЫЗАНСКАЙ БА-
РАЦЬБЫ І УСЯГО БЕЛАРУСКАГА НАРО-
ДА, ЯКІЯ ВЫЗВАЛІЛІ ЗЯМЛЮ САВЕЦКАЙ
БЕЛАРУСІ АД ГІТЛЕРАЎСКІХ ЗАХОПНІ-
КАУ, БУДЗЕ ВЕЧНА ЖЫЦЬ У СЭРЦАХ
САВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ. НАРОДЫ САВЕЦКА-
ГА САЮЗА НАЗАЎСЕДЫ ЗАХАВАЮЦЬ
СВЕТЛУЮ ПАМЯЦЬ АБ ТЫХ, ХТО АДДАУ
СВАЕ ЖЫЦЦЕ У БАРАЦЬБЕ СУПРАЦЬ
ФАШЫЗМУ, ЗА ЦУДОЎНУЮ БУДУЧЫНІЮ
СВАЕІ АИЧЫНЫ.

ЖАДАЕМ ПРАЦОЎНЫМ БЕЛАРУСІ
НОВЫХ ПОСПЕХАУ У АЖЫЦЦЯУЛЕННІ
ВЕЛІЧНЫХ ЗАДАЧ БУДАЎНІЦТВА КАМУ-
НІЗМА.

Цэнтральны Камітэт КПСС
Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР
Савет Міністраў СССР

НАША СВЯТА — СВЯТА СЯБРОЎ

Два дзесяцігоддзі назад з
Беларускай зямлі былі выгнаны
нямецка-фашысцкія захопнікі.
Гэтай знамянальнай даце быў
прысвечаны ўрачысты сход
працоўных Масквы разам з
прадстаўнікамі Савецкай Арміі
Ваенна-Марскога Флоту, які
адбыўся 3 ліпеня ў Калоннай
зале Дома Саюзаў.

У прэзідыуме — старшыня Са-
вета Нацыянальнасцей Вярхоў-
нага Савета СССР Я. В. Пейве,
першы намеснік начальніка Га-
лоўнага палітычнага ўпраўлення
Савецкай Арміі і Ваенна-Мар-
скога Флоту генерал-палкоўнік
П. І. Яфімаў, Маршал Савецка-
га Саюза К. С. Маскаленка,
Маршал авіяцыі В. А. Судзец,
маршалы Савецкага Саюза
Ф. І. Голікаў, А. І. Яроменка,
М. В. Захараў, І. С. Коней, В. Д.
Сакалоўскі і інш.

З велізарным уздымам у га-
наровы прэзідыум быў выбра-
ны Прэзідыум Цэнтральнага Ка-
мітэта КПСС на чале з М. С.
Хрушчовым.

Сход адкрыла сакратар МГК
КПСС Р. Ф. Дзяменцьева.

Даклад аб 20-й гадавіне вы-
звалення Беларускай ССР ад
нямецка-фашысцкіх захопнікаў
зрабіў камандуючы войскамі
Маскоўскай ваеннай акругі,
двойчы Герой Савецкага Саюза
генерал арміі А. П. Белабара-
даў.

Дакладчык расказаў аб ад-
ной з тых буйнейшых бітваў
эпохі Вялікай Айчыннай вайны,
якія змянілі ўсю ваенна-стратэ-
гічную абстаноўку на савецка-
германскім фронце і прывялі
да выгнання гітлераўцаў з ме-
жаў нашай Радзімы. Гэта — Бела-
руская аперацыя. Яна ўвасобіла
ў сабе волю нашай партыі, ім-
кненне ўсяго савецкага народа
да хутчэйшага разгрому нена-
віснага ворага і вызвалення ад
акупантаў усёй тэрыторыі Са-
вецкага Саюза.

Галоўным вынікам Бела-
рускай аперацыі з'явілася вызва-
ленне беларускага народа, які
не схіліў галавы перад закля-
тым ворагам. На працягу ўсяго

перыяду акупацыі ён веў бяс-
прыкладную барацьбу з фашы-
сцкімі захопнікамі.

А. П. Белабарадаў гаварыў аб
грандыёзных поспехах, якіх бе-
ларускі народ з дапамогай на-
родаў іншых брацкіх рэспублік
дасягнуў за час, што мінуў пас-
ля вайны, і асабліва за апош-
няе дзесяцігоддзе. Бурнае раз-
віццё рэспублікі — выдатны пры-
клад трыумфу ленінскай нацыя-
нальнай палітыкі Камуністычнай
партыі, вялікай жыццёвай сілы
сацыялістычнага ладу, непа-
рушнага брацтва і дружбы на-
родаў Савецкага Саюза.

У заключэнне адбыўся вялікі
канцэрт з удзелам артыстаў
Масквы і Беларусі.

На здымках: урачыстае паслядзінне ў оперным тэатры. Выступае К. Т. Мазураў.

ВЯЛІКІ ПОДЗВІГ НАРОДА

УРАЧЫСТЫ СХОД У МІНСКУ, ПРЫСВЕЧАНЫ 20-ГОДДЗІУ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ АД НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАУ

Беларускі народ разам з
усімі народамі Савецкага Са-
юза ўрачыста адзначаў 20-
годдзе вызвалення сваёй рэспу-
блікі ад нямецка-фашысц-
кіх захопнікаў.

3 ліпеня адбыўся ўрачы-
сты сход працоўных разам з
прадстаўнікамі Савецкай Ар-
міі, прысвечаны 20-годдзю
вызвалення Беларусі ад ня-
мецка-фашысцкіх захопнікаў.

У зале — перадавікі прамы-
словых прадпрыемстваў і будо-
ўляў, калгасаў і саўгасаў,
дзеячы навукі, літаратуры і
мастацтва, былыя партызаны,
салдаты, афіцэры і генералы
Савецкай Арміі — удзельні-
кі баёў за Беларусь.

На сход прыбылі дарагія
госці — дэлегацыі сталіцы
нашай Радзімы — Масквы,
Ленінграда, Украіны, Літвы,
Латвіі, Эстоніі, Волгаграда,
а таксама дэлегацыі былых
партызан, якія змагаліся на
тэрыторыі Беларусі, з Чэхас-
лавацкай Сацыялістычнай
Рэспублікі і Польскай На-
роднай Рэспублікі і дэлега-
цыя Варшаўскага ваяводства.

Урачысты сход кароткай
прамовай адкрыў кандыдат у
члены Прэзідыума ЦК КПСС
першы сакратар ЦК КПБ
К. Т. Мазураў.

— Мы сабраліся сёння, —
гаворыць ён, — каб ва ўра-
чыстай абстаноўцы адзна-
чыць 20-ю гадавіну вызва-
лення Беларусі і яе сталі-
цы — горада Мінска ад ня-
мецка-фашысцкіх захопнікаў.
З выпадку ўрачыстага сходу
Герою Сацыялістычнай Пра-
цы брыгадзіру шахтапраход-
чыкаў Салігорскага калійна-
га камбіната Анатолю
Васільевічу Селіванаву, Ге-
рою Сацыялістычнай Працы
бульдарысту 5-га будаўні-
чага трэста Сямёну Мац-
веевічу Місуну, маёру Са-
вецкай Арміі Міхаілу

Андрэевічу Кірычову і іх асі-
стэнтам унесці сцягі рэспуб-
лікі, горада Мінска і воін-
скай часці, якая першая ўсту-
піла ў нашу сталіцу.

Да вынасу сцягоў прысут-
ных прашу ўстаць.

Пад урачыстыя гукі мар-
шу і авацыі прысутных сцягі
выносяцца на сцэну.

— Працоўныя нашай рэспу-
блікі поўныя глыбокай пад-
зякі за сваё вызваленне ад
фашысцкага ярма натхніце-
лю і арганізатару ўсіх нашых
перамог — Камуністычнай
партыі Савецкага Саюза, усім
народам краіны і перш за ўсё
вялікаму рускаму народу,
сваёй вызваліцельніцы — ге-
раічнай Савецкай Арміі.

Ратныя подзвігі воінаў Са-
вецкай Арміі, адважных парты-
зан і партызанак назаўсе-
ды застануцца ў памяці на-
роднай прыкладам высокага
ўсведамлення свайго абавяз-
ку перад Радзімай, мужнасці
і гераізму.

Амаль два дзесяцігоддзі
мінула з таго часу, як адгры-
мелі бітвы. Ужо даўно залечаны
раны, нанесеныя вайной
народнай гаспадарцы краіны,
у тым ліку нашай рэспублі-
цы. З дапамогай народаў-
братоў працоўныя Беларусі
ўзнялі з руін і попелу свае
гарады і вёскі, ажыццяўля-
юць планы камуністычнага
будаўніцтва. Ужо зарубцава-

(Працяг на 2-й стар.)

Ганаровая варта ля пом-
ніка-абеліска героям, якія
загінулі за вызваленне Бе-
ларусі.

ПЕРАМОГ ТВАІХ СЛАВА НЕ ЗГАСНЕ,

(Пачатак на 1-й стар.)

ліся раны і душэўныя траўмы людзей, якія страцілі ў вайне сваіх блізкіх. Але наш народ свята ўшаноўвае памяць аб жорсткай барацьбе, аб героях, якія заваявалі нашу перамогу. У дзень, калі мы адзначаем дваццацігоддзе вызвалення нашай рэспублікі, нам прыемна, што гэты дзень мы адзначаем у асяроддзі гасцей — нашых блізкіх сяброў. Мы з асаблівым задавальненнем паведамляем, што на наша свята прыбыла дэлегацыя Міністэрства абароны СССР на чале з намеснікам міністра абароны, праслаўленым палкаводцам, які камандаваў у Беларускай наступальнай аперацыі Першым Прыбалтыйскім фронтам, Маршалам Савецкага Саюза Іванам Хрыстафоравічам Баграмянам.

Сярод нашых ваенных гасцей — праслаўлены палкаводзец Савецкай Арміі, які камандаваў у перыяд правядзення Беларускай аперацыі Першым Беларускай фронтам, Маршал Савецкага Саюза Канстанцін Канстанцінавіч Ракасоўскі; адзін з кіраўнікоў савецкага Ваенна-Паветранага флоту, што забяспечыў поспех Беларускай аперацыі з паветра, Маршал авіяцыі Сяргей Ігнаціевіч Руданка; у Мінск прыбыў, каб разам з намі правесці свята, глыбока паважаны нашым народам Маршал Сямён Канстанцінавіч Цімашэнка, які доўгі час працаваў у рэспубліцы, нямаючы асабіста зрабіў для Беларусі.

На наша свята прыбылі таксама відныя вогначальнікі, пад чым камандаваннем савецкіх войскі грамілі фашысцкія полчышчы, вызвалілі беларускія гарады і вёскі: генерал-палкоўнік М. Х. Калашнік, генерал-палкоўнік А. П. Пакроўскі, генерал-палкоўнік А. С. Бурдзейны, генерал-лейтэнант П. І. Іголін, К. Ф. Цялегін, М. Ф. Папоў, генерал-маёр І. А. Воўчанка; праслаўленая лётчыца — камандзір авіязлучэння ў перыяд Айчыннай вайны Валянціна Іванаўна Грызядубава.

Тут прысутнічаюць дэлегацыя воінскай часці, якая носіць імя Мінскай, на чале з генерал-маёрам авіяцыі Г. У. Дольнікавым; дэлегацыя воінскай часці, якая носіць імя Мінскай, на чале з падпалкоўнікам Н. П. Чацвергавым; дэлегацыя Камітэта ветэранаў вайны на чале з генерал-маёрам у адстаўцы Г. Н. Корчыкавым.

На наша свята прыбылі і прысутнічаюць на пасяджэнні дэлегацыя працоўных сталіцы нашай Радзімы — Масквы, узначальваемая сакратаром МКК КПСС В. І. Тураўцавым; дэлегацыя горада-героя Ленінграда на чале з намеснікам старшыні Ленгарвыканкома К. А. Яўлампіевым; дэлегацыя брацкай Украіны на чале з праслаўленым партызанам, камандзірам аднаго з партызанскіх злучэнняў Украіны,

двойчы Героём Савецкага Саюза А. Ф. Фёдаравым; дэлегацыя Літоўскай ССР на чале з першым сакратаром ЦК КП Літвы А. Ю. Снежкусам і Старшынёй Савета Міністраў рэспублікі М. Ю. Шумаўскасам; дэлегацыя Латвійскай ССР на чале з першым сакратаром ЦК КП Латвіі А. Я. Пельшэ; дэлегацыя Эстонскай ССР на чале з сакратаром ЦК КП Эстоніі К. Г. Вайно; дэлегацыя горада-героя Волгаграда на чале з сакратаром абкома партыі А. В. Дынкіным.

На наша свята прыбылі дэлегацыі былых партызан, якія змагаліся на тэрыторыі Беларусі, з Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі на чале з Само Фалцанам і Польскай Народнай Рэспублікі на чале з Вацлавам Чыжэўскім, а таксама дэлегацыя Варшаўскага вайводства на чале з першым сакратаром вайводскага камітэта ЦАРП Марыянам Яворскім.

На ўрачыстасці, прысвечаныя дваццацігоддзю вызвалення Беларусі ад гітлераўскіх акупантаў, запрошаны і прысутнічаюць на нашым сходзе маці Героя Савецкага Саюза Пятра Купрыянава — Настасся Фамінічна; маці Героя Савецкага Саюза Юрыя Смірнова — Марыя Фёдаруна; бацька Героя Савецкага Саюза лётчыка Гараўца — Гаравец Канстанцін Іванавіч; родныя і блізкія раду іншых слаўных сыноў нашай Радзімы, якія аддалі сваё жыццё за свабоду нашага народа.

На нашым сходзе прысутнічаюць таксама госці мінчан з Канады, Англіі і Францыі. Мы рады вітаць нашых паважаных гасцей у Мінску ў дні нашага свята.

Удзельнікі сходу гарачымі апладысмантамі вітаюць дарогіх гасцей, прыбыўшых на свята.

Па даручэнні Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі ўрачысты сход, прысвечаны 20-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, аб'яўляю адкрытым.

ВЕЛІЧ ПЛАНУ І ЗДЗЯЙСНЕННЯ

К. МАЗУРАЎ — першы сакратар ЦК КПБ

Мінулі ўжо два дзесяцігоддзі з таго часу, як доблесныя Узброеныя Сілы СССР разграмілі і выгналі гітлераўскіх акупантаў з межаў Беларускай зямлі, гаворыць К. Т. Мазураў. Але беларускі народ не забудзе і ніколі не забудзе, што сваім пазбаўленнем ад фашысцкага рабства, ад пагрозы фізічнага знішчэння ён абавязан слаўнай Савецкай Арміі.

Перамога савецкага народа і яго доблесных Узброеных Сіл у Вялікай Айчыннай вайне яшчэ раз з усёй пераканаўчасцю паказала, наколькі меў рацыю У. І. Ленін, калі гаварыў, што «ніколі не перамогуць таго народа, у якім рабочыя і сяляне ў большасці сваёй даведаліся, адчулі і ўбачылі, што яны адстойваюць сваю, Савецкую ўладу — уладу працоўных, што адстойваюць тую справу, перамога якой ім і іх дзеям забяспечыць магчымасць карыстацца ўсімі дабротамі культуры, усімі стварэннямі чалавечай працы».

Партыя ўзяла ўвесь народ на абарону сацыялістычнай Айчыны, зліла ў адзіны паток масавы гераізм воінаў і партызан з высокім патрыятызмам усіх працоўных, падпарадкаваўшы яго адзінай мэце — разгрому ворага.

У агульную перамогу над фашызмам значны ўклад унёс беларускі народ. Ён самааддана змагаўся супраць гітлераўскіх захопнікаў за год і незалежнасць Радзімы, за сваё вызваленне. На франтах Вялікай Айчыннай вайны змагалася звыш мільёна воінаў-беларусаў. У тыле ворага разгарнулася ўсенародная партызанская барацьба.

кія войскі прайшлі на захад больш чым на 500 кіламетраў. Яны вызвалілі буйнейшыя гарады — Віцебск, Оршу, Магілёў, Бабруйск. К канцу дня 3 ліпеня была поўнасьцю ачышчана ад нямецка-фашысцкіх акупантаў сталіца рэспублікі. Гэта было вялікае светлае свята беларускага народа.

Беларуская наступальная аперацыя закончылася для фашысцкай арміі яшчэ адным катастрофічным паражэннем.

На фронце самааддана змагаліся за вызваленне Беларусі прадстаўнікі ўсіх нацыянальнасцей Савецкага Саюза. За мужнасць і гераізм, праяўленыя ў баях, дзесяткі тысяч салдат, сержантаў, афіцэраў і генералаў былі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза. Толькі на працягу ліпеня і жніўня 1944 года ўрадавых узнагарод былі ўдастоены звыш 400 тысяч воінаў.

У баях за вызваленне Беларусі вызначыліся і салдаты Першай польскай пяхотнай дывізіі імя Тадэўша Касцюшкі, створанай на тэрыторыі Савецкага Саюза на ініцыятыву польскіх патрыётаў. За мужнасць і адвагу, праяўленыя ў баях ля сяла Леніна Магілёўскай вобласці, 240 салдат і афіцэраў былі ўзнагароджаны савецкімі ордэнамі і медалямі, а тром воінам — Юліушу Хібнеру, Уладзіславу Высоцкаму і Анелі Кшывань прысвоена высокае званне Герояў Савецкага Саюза.

Бліскуча праведзеная Савецкай Арміяй Беларускай наступальнай аперацыя мела выключна важнае ваенна-палітычнае значэнне і карэным чынам змяніла абста-

На здымках: 1. Маршалы Савецкага Саюза І. Х. Баграмян і К. К. Ракасоўскі ўсклалі вянкі да помніка Перамогі ў Мінску.

2. Польскія і чэхаславацкія афіцэры, якія прымалі ўдзел у вызваленні Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў на свяце ў Мінску.

У бітве за Беларусь, як і ў ходзе ўсёй Вялікай Айчыннай вайны, ярка праявіліся сіла і магутнасць першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы, перавагі сацыялістычнага грамадскага ладу над капіталістычным ладам, марксісцка-ленінскай ідэалогіі над чалавечанавісцкай ідэалогіяй імперыялізму і фашызму.

Рашаючай умовай перамогі над нямецка-фашысцкімі захопнікамі з'явілася непарушная дружба народаў Савецкага Саюза. Смяротная небяспека, якая нависла над нашай Радзімай, яшчэ больш згуртавала савецкіх людзей.

Натхніцелем і арганізатарам сусветна-гістарычнай перамогі Савецкага Саюза ў Вялікай Айчыннай вайне была ленінская Камуністычная партыя, яе Цэнтральны Камітэт. У суровыя гады вайны

Дакладчык гаворыць аб мужнасці і гераізме, праяўленых савецкімі воінамі ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны. Яркую старонку ў летапіс вайны ўпісалі бяспартыйныя абаронцы Брэсцкай крэпасці. Гераічна змагаліся савецкія воіны на ўсіх франтах.

З першых жа дзён вайны супрацьленне гітлераўцам стала ўсеагульнае, вайна набыла ўсенародны характар. Увесь савецкі народ грудзмі стаў на абарону Радзімы.

У верасні 1943 года савецкія войскі ўступілі на тэрыторыю рэспублікі, 26 лістапада былі вызвалены першы абласны цэнтр — Гомель, куды пераехалі ЦК КПБ і ўрад БССР. Усяго да вясны 1944 года савецкія войскі вызвалілі каля сарака раёнаў Магілёўскай, Віцебскай, Гомельскай і былой Палескай абласцей.

Летам 1944 года разгарнулася рашаючая бітва за поўнае вызваленне рэспублікі, якія ўвайшлі ў гісторыю вайны пад назвай Беларускай стратэгічнай наступальнай аперацыі. У ёй прынялі ўдзел войскі чатырох франтоў, авіяцыя далёкага дзеяння, Дняпроўская ваенная флатылія і партызанскія злучэнні. Баявыя дзеянні разгарнуліся на тэрыторыі на фронту каля тысяч кіламетраў і ў глыбіню — да 600 кіламетраў.

За 35 дзён наступальных дзеянняў у Беларусі савец-

ноўку на савецка-германскім фронце. Перамога савецкіх войск у Беларусі адкрыла шлях для далейшага руху Савецкай Арміі ў Польшчу і Прыбалтыку для наступлення на Усходнюю Прусію.

К. Т. Мазураў падрабязна спыняецца на развіцці партызанскага руху ў Беларусі. На працягу ўсіх трох гадоў варажай акупацыі пад нагамі гітлераўцаў літаральна гарэла беларуская зямля. Нягледзячы на жорсткі тэрор, наш народ не заважаўся, не стаў на калені. З першых дзён акупацыі на тэрыторыі рэспублікі шырока разгарнулася ўсенародная партызанская вайна.

Арганізатарам і кіраўніком барацьбы працоўных у тыле ворага была Камуністычная партыя. Выконваючы дырэктывы ЦК КПСС і Савецкага ўрада, ЦК Кампартыі Беларусі і ўрад рэспублікі яшчэ ў першыя дні вайны ажыццявілі рад мерапрыемстваў, звязаных з падрыхтоўкай партыйных арганізацый да работы ў нелегальных умовах. Цэнтральны Камітэт і абкомы партыі адабралі і пачынулі на падпольнай рабоце больш як 1.200 чалавек з ліку партыйнага, савецкага і камсамольскага актыву.

Абласныя камітэты партыі ўзначалілі вопытныя партыйныя кіраўнікі В. І. Казлоў, А. Е. Кляшчэў, Ф. М. Языковіч, І. Ф. Клімаў, В. Е. Чарнышоў, С. І. Сікорскі, І. П. Кожар, Д. С. Маўчанскі, В. Е. Самуцін, І. А. Стулаў. Верныя сыны партыі, выдатныя савецкія патрыёты сталі на чале гаркомаў і райкомаў партыі.

Беларускую камсамольскую арганізацыю ў ваенны перыяд узначальвалі сакра-

Ускладанне кветак ля помніка-абеліска ў вёсцы Трасцянец. У гады фашысцкай акупацыі тут расстраляна, закатавана і спалена 201.500 чалавек. Фота П. Наватарова.

ДАРАГАЯ МАЯ БЕЛАРУСЬ!

Дарогу, па якой ішлі на Цэнтральную плошчу на мітынг ветэраны вайны, народ закідаў кветкамі.

тары ЦК ЛКСМ Беларусі М. В. Зімянін, С. О. Прытыцкі, Ф. А. Сургану, А. М. Чэрнікава, К. Т. Мазураў. Сакратары ЦК ЛКСМБ пастаянна знаходзіліся на акупіраванай ворагам тэрыторыі і непасрэдна накіроўвалі і каардынавалі дзейнасць кіруючых камсамольскіх органаў у тыле ворага.

У тыле ворага выдаваліся 162 газеты, з іх 12 рэспубліканскія і абласныя.

У выніку вялікай палітычнай і арганізатарскай работы партыйных і камсамольскіх арганізацый на часова акупіраванай тэрыторыі рэспублікі было створана 1.108 партызанскіх атрадаў, пераважна большасць іх уваходзіла ў састаў 199 брыгад. У іх налічвалася звыш 370 тысяч байцоў. Самаадданую барацьбу з ворагам у гарадах і раённых цэнтрах вялі звыш 70 тысяч падпольшчыкаў. Такім чынам, армія народных месціцаў Беларусі перавышала 440 тысяч чалавек. Акрамя таго, амаль 400 тысяч чалавек, якія жылі ў вёсках або лясных лагерах і знаходзіліся на ўліку ў атрадах і брыгадах, складалі партызанскія рэзервы.

У выключна цяжкіх умовах вялі барацьбу нелегальныя партыйныя, камсамольскія арганізацыі і антыфашысцкія групы. Мы заўсёды будзем захапляцца і ганарыцца подзвігамі падпольшчыкаў Мінска. Тут дзейнічала буйная падпольная партарганізацыя на чале з гарадскім камітэтам партыі. У яе стварэнні прымаў актыўны ўдзел выдатны савецкі патрыёт-камуністы С. І. Заяц, І. П. Казінец, В. С. Амелянюк, І. К. Кабушкін, Д. А. Караткевіч, В. К. Нікіфараў і іншыя. Мінскія падпольшчыкі выпускалі газету «Звезда», друкавалі і распаўсюджвалі срод масавага інфармацыі, зводкі Саўінфармбюро. Яны праводзілі вялікую палітычную работу сярод жыхароў горада. Падпольная арганізацыя накіроўвала людзей у партызанскія атрады, здабывала для іх зброю, боепрыпасы, медыкаменты. Падпольшчыкі Мінска ажыццяўлялі дыверсіі на прадпрыемствах, чыгуначным вузле, знішчалі нямецкіх салдат і афіцэраў, трымалі іх у пастаянным страху.

Як у асаджанай крэпасці, адчувалі сябе акупанты ў Гомелі, Магілёве, Віцебску, Оршы, Жлобіне, Пінску, Брэсце і іншых гарадах рэспублікі, дзе таксама дзейнічалі падпольныя партыйныя арганізацыі.

У партыйным падполлі і партызанскіх атрадах побач змагаліся рабочыя, калгаснікі, прадстаўнікі савецкай інтэлігенцыі. Маналітнае адзінства і згуртаванасць усіх савецкіх людзей у барацьбе з ворагам з'явіліся найвялікшай заваёвай Камуністычнай партыі, адным з галоўных вынікаў будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне.

Дакладчык падкрэслівае выдатную ролю ў партызанскім руху воінаў Савецкай Арміі, якія засталіся на акупіраванай тэрыторыі пасля няўдалых спроб выйсці з акружэння, гаворыць аб велізарным значэнні пастаяннай падтрымкі, якую партызаны атрымлівалі з «Вялікай зямлі», аб выключна высокай маральнай стойкасці, бяспрыкладнай храбрасці і адвазе, праяўленых партызанамі ў барацьбе супраць ворага. У крывавай сутычцы з акупантамі беларускія партызаны ўзаемадзейнічалі з народнымі месціцамі суседніх абласцей Расійскай Федэрацыі, Украіны, з партызанамі Літвы і Латвіі. У партызанскіх атрадах Беларусі палеч з намі змагаліся супраць агульнага ворага палякі, чэхі, славакі, балгары, сербы, харваты, венгры, французы і прадстаўнікі іншых народаў Еўропы, якіх прывяла да нас у лясны лютая нячэсць да фашысцкіх захопнікаў.

Актыўнымі баявымі дзеяннямі партызаны адцягвалі на сябе значныя сілы рэгулярных фашысцкіх войск і тым самым аказвалі істотную дапамогу Савецкай Арміі. Паводле даных Беларускага штаба партызанскага руху, за тры гады — з чэрвеня 1941 па чэрвень 1944 года — партызаны рэспублікі забілі і паранілі каля паўмільёна гітлераўскіх акупантаў і іх памагатых, падарвалі 11.128 варожых эшалонаў і 34 бронепаязды, разграмілі 29 чыгуначных станцый, знішчылі і пашкодзілі больш як 1.800 аўтамашы, збілі ў паветры і спалілі на аэрадромах 305 нямецкіх самалётаў, падбілі 1.355 танкаў і бронемашын, 438 артылерыйскіх гармат, спалілі 939 вялікіх і малых воінскіх складаў, разграмілі 948 штабаў і гарнізонаў ворага.

На тэрыторыі рэспублікі

партызаны трымалі ў сваіх руках вялікія зоны. Яны былі паўнапраўнымі гаспадарамі ў Акцябрскім, Любанскім, Старобінскім, Лунінецкім, Ганцавіцкім, Клічаўскім, Ушацкім, Суражскім, Мехаўскім і многіх іншых раёнах. К канцу 1943 года больш чым палавіна ўсёй акупіраванай тэрыторыі рэспублікі знаходзілася пад кантролем партызан. Тысячы населеных пунктаў, у тым ліку больш як 20 раённых цэнтраў, былі ачышчаны ад акупантаў. У іх, як і да вайны, існавалі органы Савецкай улады, дзейнічалі савецкія законы, захаваліся калгасы. Сяляне калектывна апрацоўвалі зямлю, размяркоўвалі даходы, забяспечвалі прадуктамі харчавання партызанскія атрады. У 1943 годзе ў Палескай партызанскай зоне па ініцыятыве камсамольскіх арганізацый былі адкрыты школы для дзяцей. Пазней гэта ініцыятыва была пашырана ў Мінскай, Брэсцкай і былой Пінскай абласцях.

Народных месціцаў падтрымліваў увесь беларускі народ. Жыхары гарадоў і сёл былі сувязнымі, праваднікамі, разведчыкамі, здабывалі для партызан зброю, боепрыпасы, забяспечвалі іх адзеннем і прадуктамі харчавання.

Сваёй нястомнай барацьбой беларускі народ унёс значны ўклад у вялікую перамогу над фашысцкай Германіяй. Працоўныя рэспублікі па праву ганарацца баявымі справамі беларускіх партызан. Асабліва вызначыліся баявымі дзеяннямі партызаны, якімі камандавалі таленавітыя камандзіры Героі Савецкага Саюза Ц. П. Бумажкоў, К. С. Заслонаў, М. Ф. Шмыроў, В. З. Корж, У. Е. Лабанок, Е. І. Барыкін, Р. М. Мачульскі, Ф. Ф. Дуброўскі, А. Ф. Данукалаў, П. Е. Лапацін, В. І. Лівенцаў,

Д. Т. Гуляеў, Н. П. Пакроўскі, Н. Ф. Каралёў, Ф. Г. Маркаў, І. К. Захараў і іншыя кіраўнікі партызанскіх злучэнняў. Ніколі не забудуцца ў народзе подзвігі партызан: Міхаіла Сільніцкага, Аляксандра Ісачанкі, Івана Чуклая, Барыса Дзмітрыева, Піліпа Кавалёва, Віктара Санчукоўскага, Веры Харужай, Алены Колесавай, Тацяны Бауэр, Рымы Кунько,

Рымы Шаршнёвай, Фені Конавай, Зінаіды Партновай, юных партызан Колі Гойшыка, Марата Казея і многіх іншых патрыётаў і патрыёткаў, якія праявілі бяспрыкладны героізм у барацьбе з ворагам, аддалі сваё маладое жыццё за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы.

Камуністычная партыя і (Заканчэнне на 4-й стар.).

Сёння в нумере

ИЗЛОЖЕНИЕ МАТЕРИАЛОВ ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ УМЕЕТ ЧИТАТЬ ПО-БЕЛОРУССКИ.

Торжественно отметил белорусский народ 20-ю годовщину освобождения своей Родины от немецко-фашистских захватчиков. Тот, кто был в эти дни в Белоруссии, никогда не забудет, как реяли алые флаги над городами и сёлами, музыку духовых оркестров, взволнованные слова на митингах, море цветов — их дарили бывшим воинам и партизанам, дорогим гостям, прибывшим на праздник, их возлагали на могилы бойцов, павших за свободу родной земли.

Празднованию этой славной даты и посвящен сегодняшний номер нашей газеты. На ее страницах дан отчет о торжественном собрании трудящихся Минска вместе с представителями Советской Армии, которое состоялось 3 июля в помещении театра оперы и балета. На собрании с большой речью выступил первый секретарь ЦК КПБ Кирилл Трофимович Мазуров. От имени трудящихся нашей республики Кирилл Трофимович поблагодарил Коммунистическую партию Советского Союза, славные Советские Вооруженные Силы, все братские народы нашей великой страны, которые помогли нам не только избавиться от фашистского рабства, от угрозы полного уничтожения, но и восстановить разрушенное хозяйство, на руинах и пожарищах построить новые города и сёла.

К. Т. Мазуров привел цифры чудовищных разрушений, оставленных фашистскими варварами. По неполным данным, они составили 75 миллиардов рублей. Но гораздо страшнее потери в людях: гитлеровцы уничтожили в республике 2.200.000 мирных жителей и военнопленных и около 380 тысяч человек угнали на каторгу в Германию.

Кирилл Трофимович подробно остановился на развитии партизанского движения в Белоруссии, где на протяжении трех лет оккупации земля буквально горела под ногами захватчиков. 440 тысяч человек боролись в партизанских отрядах и в партийном подполье, 400 тысяч человек составляли партизанские резервы. Лесные мстители убили и ранили около 500.000 вражеских солдат, подорвали больше 11.000 вражеских эшелонов, разгромили 948 штабов и гарнизонов врага. Так же отважно сражались белорусы на фронтах. Десятки тысяч наших земляков награждены орденами и медалями Советского Союза.

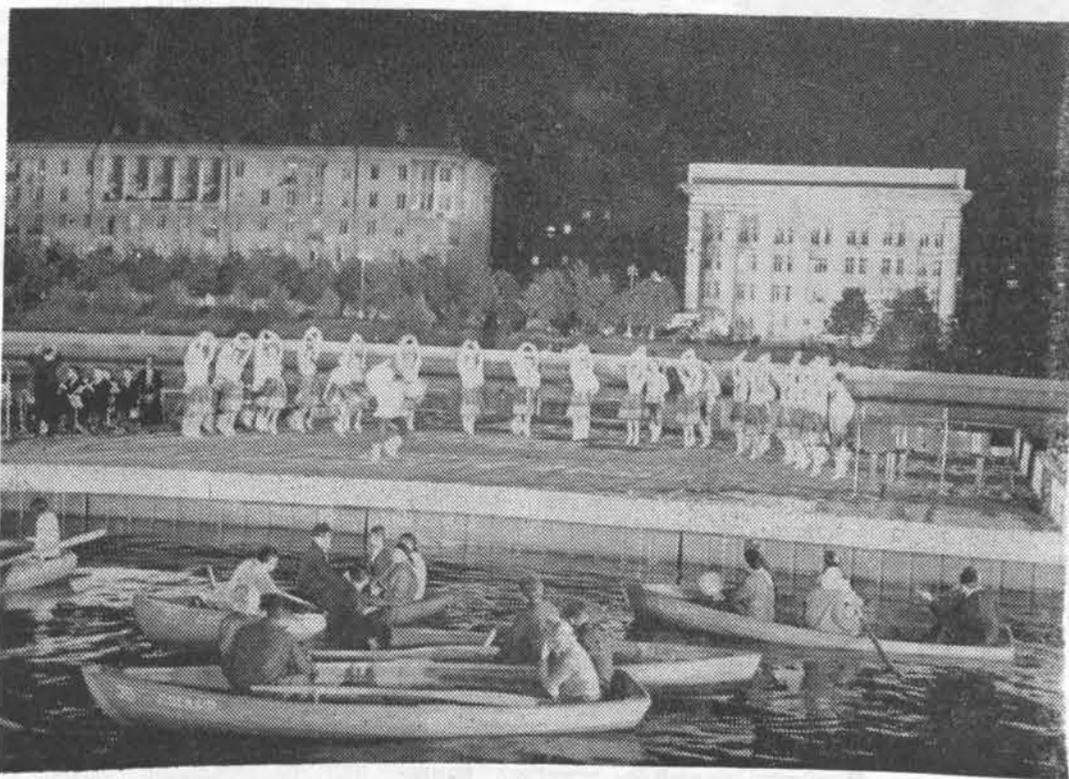
В руинах лежала белорусская земля после освобождения от фашистской нечисти, говорит Кирилл Трофимович. Кажется, понадобятся десятилетия, чтобы возродить опустошенный край. Но на помощь пришли народы других советских республик. И вот теперь республика-партизанка стала республикой высокоразвитой индустрии и передового сельского хозяйства.

С теплыми словами приветствий и наилучших пожеланий белорусскому народу обратились к собравшимся гости нашей столицы Маршал Советского Союза И. Баграмян, чехословацкий писатель Само Фалтян, польский офицер В. Чижевский и многие другие.

На следующий день в Минске состоялся многотысячный митинг трудящихся. Отчет о нем под заголовком «Славим неумирающую подвиги» помещен на 6-й странице. Здесь же напечатана на русском языке речь Маршала Советского Союза К. К. Рокоссовского.

В дни торжеств приехала в Минск из Москвы группа туристов — членов Федерации Русских Канадцев. Наши земляки были очень взволнованы всем увиденным и поражены достижениями Советской страны. О их первых впечатлениях на родной земле рассказывают корреспонденции «Маскоўскія сустрэчы» и «Знаёмства з Мінскам пачалося» (7-я страница).

В те дни, когда белорусский народ отмечает свое освобождение и возвращение к мирной созидательной жизни, в США проводится так называемая «неделя порабощенных народов», к которым ее организаторы причисляют народы национальных советских республик. Видную роль в этом «мероприятии» играют националисты, душившие вместе с немецко-фашистскими захватчиками свои народы и сбегавшие за границу от их справедливого суда. Фашистское, гнусное лицо белорусских буржуазных националистов — отщепенцев и предателей — разоблачает Л. Верещака в фельетоне «Дарэмны перапалох», помещенном на 8-й странице.

На партызанскім агенчыку 2 ліпеня 1964 года ў Мінску. Выступае танцавальны ансамбль.

ДРУЖБА НАРОДАЎ — СИЛА НАРОДАЎ, К ШЧАСЦЮ ПРАЦОЎНЫХ ПРАЦОЎНЫХ СОНЕЧНЫ ШЛЯХ

(Пачатак на 1-й стар.)

Савецкі ўрад высока ацаніў баявыя заслугі беларускіх партызан. Звыш 100 тысяч чалавек узнагароджаны ордэнамі і медалямі, а 74 — удастоены ганаровага звання Героя Савецкага Саюза. Ордэнам Чырвонага Сцяга адзначаны баявыя заслугі Ленінскага Камуністычнага Саюза моладзі Беларусі.

К. Т. Маураў гаворыць аб юліхшых справах, нанесеных фашысцкімі захопнікамі на роднай гаспадарцы роспускі. Паводле няпоўных даных, яны склалі 75 мільярд рублёў (у старым вылічэнні).

Але ні з чым не параўнаны нашы страцы ў людях, працягвае дакладчык. Ажыццёвыя чалавеканеніцкія распускі палітыку, імяцка-фашысцкія катры пакрылі ўсю тэрыторыю рэспублікі густой сеткай турмаў і канцэнтрацый. Згодна з данымі дзяржаўнай камісіі па расследванні нямецка-фашысцкіх злачынстваў, гітлераўцы знішчылі ў рэспубліцы 2 мільёны 200 тысяч мірных жыхароў і ваеннапалонных, калі 380 тысяч чалавек прагвалі на катаржных работах у Германію. На франтах Айчынай вайны, у партызанскай барацьбе з фашысцкімі захопнікамі загінулі сотні тысяч лепшых нашых людзей.

Працоўныя Беларусі безрадна захавалі ў сваіх сэрцах памяць аб верных сынах і дочках Радзімы, якія загінулі ў баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. У руінах лягла беларуская зямля пасля вывалення ад фашысцкай погані. Здавалася, спатрыбача многія дзесяцігоддзі, каб адраціць наш спустошаны край. Але на дапамогу беларускаму народу з першых жа дзён пасля вызвалення рэспублікі ад акупантаў прыйшлі брацкія народы іншых савецкіх рэспублік. Цэнтральны Камітэт КПСС і Савецкі ўрад яшчэ да поўнага вызвалення Беларусі прынілі пастанову аб аднаўленні народнай гаспадаркі нашай рэспублікі. У Беларусь накіраваліся шталоны з прадуктамі харчавання і прамысловымі таварамі, будаўнічымі матэрыяламі і абсталяваннем, падручнікамі і медыкаментамі. У рэспубліку на пастаянную работу прыехалі сотні спецыялістаў. Для новых галін прамысловасці была арганізавана падрыхтоўка кадраў рабочых і майстроў на буйнейшых заводах Масквы, Ленінграда, Горькага і іншых гарадоў краіны.

Апрача таго на брацкую дапамогу народаў Савецкага Саюза, працоўныя Беларусі за кароткі тэрмін не толькі аднавілі разбураную вайной народную гаспадарку, але і значна перавысілі даваенны ўзровень вытворчасці. Калі ў 1945 годзе ў рэспубліцы была выпушчана толькі адна пята частка аб'ёму прамысловай прадукцыі 1940 года, то ўжо ў 1950 годзе яе выпуск дасягнуў даваеннага ўзроўня, а ў 1958 годзе валавая прадукцыя прамысловасці павялічылася ў адносінах да 1940 года ў 3,4 раза. Гэта было не проста аднаўленне старых прадпрыемстваў, а пераўтварэнне ўсёй індустрыі рэспублікі на зусім новай тэхнічнай аснове. У гэтыя гады ўзніклі такія новыя галіны прамысловасці, як трактарабудаванне, аўтамабільбудаванне, прыборабудаванне, электратэхнічная і іншыя галіны прамысловасці.

Па вытворчасці многіх відаў прамысловай прадукцыі на душу насельніцтва наша

рэспубліка пакінула задулае мноства капіталістычнай краіны, прамысловасць развіццё якой вылічавецца сотнямі гадоў.

Поспехі ў развіцці прамысловасці і гаворыць К. Т. Маураў, — вынік самаадданы працы гераічнага рабочага класа. У рэспубліцы шырока вядомы імяны Аляксандра Філіча, Цімафея Цандо, Уладзіміра Прыходчанкі, Пятра Калмыка, Алены Лазарэвіч, Георгія Шпакоўскага, Эдуарда Квілінскага і многіх іншых ватараў прамысловасці і будаўніцтва, якія актыўна змагаюцца за тэхнічны прагрэс, за павышэнне прадукцыйнасці працы і высокую якасць прадукцыі.

Дакладчык адзначае, што за мінулае дзесяцігоддзе вялікія змены адбыліся і ў беларускай вёсцы. Яшчэ працягвалася вайна, а сельскія працаўнікі Беларусі пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый поўным ходам вяду аднаўленчыя работы. Былі нанавя адноўлены навае саўгасы, адбудаваны вёскі і пасёлкі. Толькі ў 1945 годзе 200 тысяч сем'яў калгаснікаў і рабочых саўгасаў перасяліліся з зямлянак у новыя дамы. У наступныя два гады было пабудавана 150 тысяч дамоў.

За некалькі першых пастаянных гадоў была нанавя створана матэрыяльна-тэхнічная база сельскай гаспадаркі. Ужо ў 1950 годзе пасяўная плошча ў рэспубліцы павялічылася ў параўнанні з даваенным перыядам на 28 працентаў, быў адноўлены і перавышаны ўзровень 1940 года па пагалоўю жывёлы ў калгасах.

Новы этап у развіцці сельскай гаспадаркі Беларусі пачаўся пасля істарычнага вераснёўскага (1953 г.) Пленума ЦК КПСС. Партыя намерцця і ажыццявіла сапраўды рэвалюцыйныя мерапрыемствы па ўмацаванні матэрыяльна-тэхнічнай базы сельскай гаспадаркі, увядзенню новага парадку планавання сельскагаспадарчай вытворчасці, па ўмацаванні калгасаў і саўгасаў кіруючымі кадрамі. І спе-

цэнава становіцца разнавіднаю індустрыяльнай прадукцыяй.

Мінулыя 20 гадоў мірнага будаўніцтва прынёслі багатыя плён і ў галіне павышэння матэрыяльнага дабрабыту і культурнага ўзроўня народа. На аснове росту грамадскай вытворчасці павышана заробатная плата і нааплачваемым групам працоўных, павялічылася вытворчасць і спажыванне насельніцтвам розных тавараў.

У жніцці працоўных рэспублікі ўсё большае значэнне набываюць грамадскія фонды спажывання. У 1963 годзе насельніцтва Беларусі атрымала з грамадскіх фондаў розных выплатаў і льгот у размеры 978 мільянаў рублёў, што ў разліку на душу складае прыкладна 110 рублёў.

Штодзённым клопатам працоўных ад адрозніў савецкага чалавека. Па колькасці ўрачоў і бальнічных ложкаў на 10 тысяч чалавек насельніцтва Беларускай ССР упердае ўсіх капіталістычных краін свету.

З небывальным размахам працаў узвільчаць славу і магутнасць Радзімы, умацоўваць дружбу паміж народамі брацкіх сацыялістычных краін і адзіства міжнароднага камуністычнага і рабочага руху, умацоўваць мір і бяспеку паміж народамі.

Наша партыя цвёрда і паслядоўна праводзіць левіцкую міралюбівую палітыку, настойліва змагаецца за прадухваленне новай сусветнай вайны. Гэта барацьба дае свой плён, аб чым сведчыць дасягнуты цяпер некаля разрада міжнароднай напружанасці. Але мы павінны памятаць аб тым, што кіруючыя колы Захаду ўсё яшчэ адмовіліся ад сваіх шалёных плянаў ваеннага нападу на СССР.

Наш народ можа спадзявацца на сваіх доблесных воінаў. Неўміручая слава гераічных перамог у Вялікай Айчынай вайне асветляе баявыя сцягі Савецкіх Узброеных Сіл — вернага вартавога нашай Радзімы, якая будзе камунізм.

У нас складася добрая традыцыя адзначаць зямляныя даты Вялікай Айчынай вайны, якую на працягу чатырох гадоў гераічна вёў наш свабодалюбны савецкі народ супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Сапраўды ўсенародным было святкаванне 20-годдзя разгрому воражых войскаў Вольна, пад Курскім і Арлом, пад Дняпры і пад Ленін-

градом, у Крыме і пад Адзіноў. Цяпер у гэтыя дні ўвесь савецкі народ разам з вамі, дарагія таварышы, адзначае 20-годдзе вызвалення рэспублікі і яе сталіцы ад гітлераўскага акупантаў.

Беларуская аперацыя скончылася сапраўды бліскучым разбіццём ворага. Амаль 70 фашысцкіх дывізіяў было разгромлена, з іх 30 дывізіяў былі акружаны нашымі войскамі і знішчаны. Страты ворага ў Беларусі перавысілі чвэрць усіх яго сіл, якія ў яго былі на Усходнім фронце да пачатку летне-асення кампаніі 1944 года. У ходзе гэтай аперацыі была вызвалена не толькі Беларусь, але значная частка Латвіі і Літвы, пачата вызваленне брацкай Польшчы. Нашы войскі падышлі да граніц фарпоста фашысцкай агрэсіі — былой Усходняй Прусіі.

У выніку паражэння нямецка-фашысцкіх войскаў у Беларусі і ў сувязі з тым, што гітлераўскае камандаванне вымушана было тэрмінова перакінуць у Беларусь у ходзе гэтай аперацыі буйныя сілы не толькі з іншых участкаў савецка-германскага фронту, але і з многіх краін Еўропы, агулнае становішча фашысцкіх войскаў у ўсіх іншых участках узброенай барацьбы рэзка пагоршылася, што ў цэлым паскорыла дасягненне канчатковай перамогі над карычневай чумой.

Неапаўняю дапамогу аказвалі савецкім войскам беларускія партызаны і камуністы-падпольныя як пры падрыхтоўцы аперацыяў, так і ў ходзе яе. Уся баявая дзей-

насць партызан Беларусі ў гэты час праходзіла ў цесным узамежэнні з савецкімі войскамі. Шматлікія партызанскія брыгады і атрады наносілі адчувальныя ўдары па воражых камунісцкіх і рэзервах.

ПАРТЫЯ — АРГАНІЗАТАР І НАТХНІЦЕЛЬ

П. КОЖАР — Герой Савецкага Саюза

Ідэяй пераапанасць, у справядлівасці нашай справы, аддасць Радзіме і Камуністычнай партыі натх-

рой партызанскай традыцыі прынялі клятву. Мне хочацца заклучыць сваё выступленне заклучам да ўсіх вас з нашай партызанскай клятвай: ...Зробім усё, каб ніколі нага ворага не тапталі нашу свяцішчэнную зямлю, палітую крывёю бацькоў, маці, братоў і сябр, палітую нашай крывёю.

Каб наша зямля была багатая і шчаслівая, каб над ёй заўсёды было сонца, чыстае неба, каб зноўка смяліся дзеці! Зробім наш край партызанскай славы краем славы працоўнай!

Іны змагаліся за вызваленне нашай роднай зямлі, за тое, каб, залучыўшы райны пасля бізлітанай і цяжкай вайны, яна лічча больш расквітнела. І гэты жадаанне збылося.

І калі сёння мы думаем аб тым, што ўжо зроблена, калі мы думаем наперадзе, наша першая думка звернута да роднай партыі, якая прывяла нас да слаўнай перамогі, да левіцкага ЦК, які заўсёды вёў і вядзе нас па адзінай правільным, левіцкім шляху.

Каб наша зямля была багатая і шчаслівая, каб над ёй заўсёды было сонца, чыстае неба, каб зноўка смяліся дзеці! Зробім наш край партызанскай славы краем славы працоўнай!

НА ДУШЫ РАДАСНА І СВЕТА

В. НЯХАЙЧЫК — ткачыка, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР

Сёння на душы ва ўсіх нас светла і радасна. Нашы сэрцы напоўнены бязмежнай любоўю і вялікай удзячнасцю да тых, хто прынёс нам гэту радасць і гэты цыкло, — да слаўных гераіў зямлі нашай, воінаў Савецкай Арміі, да слаўных партызан і партызанак, да натхніцеля і арганізатара ўсіх нашых перамог — роднай Камуністычнай партыі.

20 гадоў мінула з таго часу. А якая незапамятная стала сталіца нашай рэспублікі з іе цудоўнымі праспектамі і вуліцамі, паркамі і садамі, дамамі і палацамі культуры, клубамі. А колькі выдатных сучасных прадпрыемстваў, на якіх працуюць сотні тысяч рабочых і служачых, пабудавана ў нас за пасляваенныя гады. Такім выдатным, у поўным сансе слова, малядым прадпрыемствам з'яўляецца і наш камвольны камбінат.

У гэтыя перадавіточныя дні кожны член калектыву працаваў з асаблівым удзімам, з агоньчыкам.

Мы, моладзь, як і ўсе савецкія людзі, добра разумеам, што наша праца ўмацоўвае магутнасць Радзімы. Мы і ў далейшым будзем працаваць, не шнадучы сваіх сілаў, каб больш ніколі не паўтараўся страшныя дні вайны, каб пад нашай зямлёй заўсёды было чыстае неба і ўсім нам усміхалася яснае сонца.

Дружба нашых народаў працягвае расці і умацоўвацца ў мірных гадах. І гэтыя дружбы з'яўляюцца гарантыяй далейшага росту магутнасці ўсіх сацыялістычных краін, гарантыяй міру і бяспекі нашых дзяржаў.

Над стадыёнам верталёт выкінуў парашутыстаў. Яны палілі апусціліся ў цэнтры поля.

Нам зразумелыя вашы пакуты

К. ЯЗЛАМПИЕВ — нам, старшнікі выканкома Ленінградскага гарсавета

Нам, левіцкім, асабліва зразумелыя ахвяры беларускага народа, папесеныя

СЛАВА ГРАНДЫЁЗНЫХ ПЕРАМОГ

І. БАГРАМЯН — Маршал Савецкага Саюза

У нас складася добрая традыцыя адзначаць зямляныя даты Вялікай Айчынай вайны, якую на працягу чатырох гадоў гераічна вёў наш свабодалюбны савецкі народ супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Сапраўды ўсенародным было святкаванне 20-годдзя разгрому воражых войскаў Вольна, пад Курскім і Арлом, пад Дняпры і пад Ленін-

градом, у Крыме і пад Адзіноў. Цяпер у гэтыя дні ўвесь савецкі народ разам з вамі, дарагія таварышы, адзначае 20-годдзе вызвалення рэспублікі і яе сталіцы ад гітлераўскага акупантаў.

Беларуская аперацыя скончылася сапраўды бліскучым разбіццём ворага. Амаль 70 фашысцкіх дывізіяў было разгромлена, з іх 30 дывізіяў былі акружаны нашымі войскамі і знішчаны. Страты ворага ў Беларусі перавысілі чвэрць усіх яго сіл, якія ў яго былі на Усходнім фронце да пачатку летне-асення кампаніі 1944 года. У ходзе гэтай аперацыі была вызвалена не толькі Беларусь, але значная частка Латвіі і Літвы, пачата вызваленне брацкай Польшчы. Нашы войскі падышлі да граніц фарпоста фашысцкай агрэсіі — былой Усходняй Прусіі.

У выніку паражэння нямецка-фашысцкіх войскаў у Беларусі і ў сувязі з тым, што гітлераўскае камандаванне вымушана было тэрмінова перакінуць у Беларусь у ходзе гэтай аперацыі буйныя сілы не толькі з іншых участкаў савецка-германскага фронту, але і з многіх краін Еўропы, агулнае становішча фашысцкіх войскаў у ўсіх іншых участках узброенай барацьбы рэзка пагоршылася, што ў цэлым паскорыла дасягненне канчатковай перамогі над карычневай чумой.

Неапаўняю дапамогу аказвалі савецкім войскам беларускія партызаны і камуністы-падпольныя як пры падрыхтоўцы аперацыяў, так і ў ходзе яе. Уся баявая дзей-

насць партызан Беларусі ў гэты час праходзіла ў цесным узамежэнні з савецкімі войскамі. Шматлікія партызанскія брыгады і атрады наносілі адчувальныя ўдары па воражых камунісцкіх і рэзервах.

ПАРТЫЯ — АРГАНІЗАТАР І НАТХНІЦЕЛЬ

П. КОЖАР — Герой Савецкага Саюза

Ідэяй пераапанасць, у справядлівасці нашай справы, аддасць Радзіме і Камуністычнай партыі натх-

НА ДУШЫ РАДАСНА І СВЕТА

В. НЯХАЙЧЫК — ткачыка, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР

Сёння на душы ва ўсіх нас светла і радасна. Нашы сэрцы напоўнены бязмежнай любоўю і вялікай удзячнасцю да тых, хто прынёс нам гэту радасць і гэты цыкло, — да слаўных гераіў зямлі нашай, воінаў Савецкай Арміі, да слаўных партызан і партызанак, да натхніцеля і арганізатара ўсіх нашых перамог — роднай Камуністычнай партыі.

20 гадоў мінула з таго часу. А якая незапамятная стала сталіца нашай рэспублікі з іе цудоўнымі праспектамі і вуліцамі, паркамі і садамі, дамамі і палацамі культуры, клубамі. А колькі выдатных сучасных прадпрыемстваў, на якіх працуюць сотні тысяч рабочых і служачых, пабудавана ў нас за пасляваенныя гады. Такім выдатным, у поўным сансе слова, малядым прадпрыемствам з'яўляецца і наш камвольны камбінат.

У гэтыя перадавіточныя дні кожны член калектыву працаваў з асаблівым удзімам, з агоньчыкам.

Мы, моладзь, як і ўсе савецкія людзі, добра разумеам, што наша праца ўмацоўвае магутнасць Радзімы. Мы і ў далейшым будзем працаваць, не шнадучы сваіх сілаў, каб больш ніколі не паўтараўся страшныя дні вайны, каб пад нашай зямлёй заўсёды было чыстае неба і ўсім нам усміхалася яснае сонца.

Дружба нашых народаў працягвае расці і умацоўвацца ў мірных гадах. І гэтыя дружбы з'яўляюцца гарантыяй далейшага росту магутнасці ўсіх сацыялістычных краін, гарантыяй міру і бяспекі нашых дзяржаў.

Над стадыёнам верталёт выкінуў парашутыстаў. Яны палілі апусціліся ў цэнтры поля.

Нам зразумелыя вашы пакуты

К. ЯЗЛАМПИЕВ — нам, старшнікі выканкома Ленінградскага гарсавета

Нам, левіцкім, асабліва зразумелыя ахвяры беларускага народа, папесеныя

СЛАВА ГРАНДЫЁЗНЫХ ПЕРАМОГ

І. БАГРАМЯН — Маршал Савецкага Саюза

У нас складася добрая традыцыя адзначаць зямляныя даты Вялікай Айчынай вайны, якую на працягу чатырох гадоў гераічна вёў наш свабодалюбны савецкі народ супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Сапраўды ўсенародным было святкаванне 20-годдзя разгрому воражых войскаў Вольна, пад Курскім і Арлом, пад Дняпры і пад Ленін-

градом, у Крыме і пад Адзіноў. Цяпер у гэтыя дні ўвесь савецкі народ разам з вамі, дарагія таварышы, адзначае 20-годдзе вызвалення рэспублікі і яе сталіцы ад гітлераўскага акупантаў.

Беларуская аперацыя скончылася сапраўды бліскучым разбіццём ворага. Амаль 70 фашысцкіх дывізіяў было разгромлена, з іх 30 дывізіяў былі акружаны нашымі войскамі і знішчаны. Страты ворага ў Беларусі перавысілі чвэрць усіх яго сіл, якія ў яго былі на Усходнім фронце да пачатку летне-асення кампаніі 1944 года. У ходзе гэтай аперацыі была вызвалена не толькі Беларусь, але значная частка Латвіі і Літвы, пачата вызваленне брацкай Польшчы. Нашы войскі падышлі да граніц фарпоста фашысцкай агрэсіі — былой Усходняй Прусіі.

У выніку паражэння нямецка-фашысцкіх войскаў у Беларусі і ў сувязі з тым, што гітлераўскае камандаванне вымушана было тэрмінова перакінуць у Беларусь у ходзе гэтай аперацыі буйныя сілы не толькі з іншых участкаў савецка-германскага фронту, але і з многіх краін Еўропы, агулнае становішча фашысцкіх войскаў у ўсіх іншых участках узброенай барацьбы рэзка пагоршылася, што ў цэлым паскорыла дасягненне канчатковай перамогі над карычневай чумой.

Неапаўняю дапамогу аказвалі савецкім войскам беларускія партызаны і камуністы-падпольныя як пры падрыхтоўцы аперацыяў, так і ў ходзе яе. Уся баявая дзей-

насць партызан Беларусі ў гэты час праходзіла ў цесным узамежэнні з савецкімі войскамі. Шматлікія партызанскія брыгады і атрады наносілі адчувальныя ўдары па воражых камунісцкіх і рэзервах.

ПАРТЫЯ — АРГАНІЗАТАР І НАТХНІЦЕЛЬ

П. КОЖАР — Герой Савецкага Саюза

Ідэяй пераапанасць, у справядлівасці нашай справы, аддасць Радзіме і Камуністычнай партыі натх-

НА ДУШЫ РАДАСНА І СВЕТА

В. НЯХАЙЧЫК — ткачыка, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР

Сёння на душы ва ўсіх нас светла і радасна. Нашы сэрцы напоўнены бязмежнай любоўю і вялікай удзячнасцю да тых, хто прынёс нам гэту радасць і гэты цыкло, — да слаўных гераіў зямлі нашай, воінаў Савецкай Арміі, да слаўных партызан і партызанак, да натхніцеля і арганізатара ўсіх нашых перамог — роднай Камуністычнай партыі.

20 гадоў мінула з таго часу. А якая незапамятная стала сталіца нашай рэспублікі з іе цудоўнымі праспектамі і вуліцамі, паркамі і садамі, дамамі і палацамі культуры, клубамі. А колькі выдатных сучасных прадпрыемстваў, на якіх працуюць сотні тысяч рабочых і служачых, пабудавана ў нас за пасляваенныя гады. Такім выдатным, у поўным сансе слова, малядым прадпрыемствам з'яўляецца і наш камвольны камбінат.

У гэтыя перадавіточныя дні кожны член калектыву працаваў з асаблівым удзімам, з агоньчыкам.

Мы, моладзь, як і ўсе савецкія людзі, добра разумеам, што наша праца ўмацоўвае магутнасць Радзімы. Мы і ў далейшым будзем працаваць, не шнадучы сваіх сілаў, каб больш ніколі не паўтараўся страшныя дні вайны, каб пад нашай зямлёй заўсёды было чыстае неба і ўсім нам усміхалася яснае сонца.

Дружба нашых народаў працягвае расці і умацоўвацца ў мірных гадах. І гэтыя дружбы з'яўляюцца гарантыяй далейшага росту магутнасці ўсіх сацыялістычных краін, гарантыяй міру і бяспекі нашых дзяржаў.

Над стадыёнам верталёт выкінуў парашутыстаў. Яны палілі апусціліся ў цэнтры поля.

Нам зразумелыя вашы пакуты

К. ЯЗЛАМПИЕВ — нам, старшнікі выканкома Ленінградскага гарсавета

Нам, левіцкім, асабліва зразумелыя ахвяры беларускага народа, папесеныя

СЛАВА ГРАНДЫЁЗНЫХ ПЕРАМОГ

І. БАГРАМЯН — Маршал Савецкага Саюза

У нас складася добрая традыцыя адзначаць зямляныя даты Вялікай Айчынай вайны, якую на працягу чатырох гадоў гераічна вёў наш свабодалюбны савецкі народ супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Сапраўды ўсенародным было святкаванне 20-годдзя разгрому воражых войскаў Вольна, пад Курскім і Арлом, пад Дняпры і пад Ленін-

градом, у Крыме і пад Адзіноў. Цяпер у гэтыя дні ўвесь савецкі народ разам з вамі, дарагія таварышы, адзначае 20-годдзе вызвалення рэспублікі і яе сталіцы ад гітлераўскага акупантаў.

Беларуская аперацыя скончылася сапраўды бліскучым разбіццём ворага. Амаль 70 фашысцкіх дывізіяў было разгромлена, з іх 30 дывізіяў былі акружаны нашымі войскамі і знішчаны. Страты ворага ў Беларусі перавысілі чвэрць усіх яго сіл, якія ў яго былі на Усходнім фронце да пачатку летне-асення кампаніі 1944 года. У ходзе гэтай аперацыі была вызвалена не толькі Беларусь, але значная частка Латвіі і Літвы, пачата вызваленне брацкай Польшчы. Нашы войскі падышлі да граніц фарпоста фашысцкай агрэсіі — былой Усходняй Прусіі.

У выніку паражэння нямецка-фашысцкіх войскаў у Беларусі і ў сувязі з тым, што гітлераўскае камандаванне вымушана было тэрмінова перакінуць у Беларусь у ходзе гэтай аперацыі буйныя сілы не толькі з іншых участкаў савецка-германскага фронту, але і з многіх краін Еўропы, агулнае становішча фашысцкіх войскаў у ўсіх іншых участках узброенай барацьбы рэзка пагоршылася, што ў цэлым паскорыла дасягненне канчатковай перамогі над карычневай чумой.

Неапаўняю дапамогу аказвалі савецкім войскам беларускія партызаны і камуністы-падпольныя як пры падрыхтоўцы аперацыяў, так і ў ходзе яе. Уся баявая дзей-

насць партызан Беларусі ў гэты час праходзіла ў цесным узамежэнні з савецкімі войскамі. Шматлікія партызанскія брыгады і атрады наносілі адчувальныя ўдары па воражых камунісцкіх і рэзервах.

ПАРТЫЯ — АРГАНІЗАТАР І НАТХНІЦЕЛЬ

П. КОЖАР — Герой Савецкага Саюза

Ідэяй пераапанасць, у справядлівасці нашай справы, аддасць Радзіме і Камуністычнай партыі натх-

НА ДУШЫ РАДАСНА І СВЕТА

В. НЯХАЙЧЫК — ткачыка, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР

Сё

СЛАВІМ НЕЎМІРУЧЫЯ ПОДЗВІГІ

Урачысты мітынг працоўных на Цэнтральнай плошчы Мінска, прысвечаны 20-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў.

Урачыста святкуе беларуская сталіца. Разам з усім савецкім народам мінчане славяць вялікі подзвіг, мужнасць і гераізм савецкіх воінаў і беларускіх партызан, якія вызвалілі 20 гадоў назад родную Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Працоўныя рэспублікі свята ўшаноўваюць памяць аб тых, хто аддаў сваё жыццё за родную зямлю, за народнае шчасце. Для вечнага агню помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам, якія загінулі ў Вялікай Айчыннай вайне, праз кожныя дзевяць мінут змяняецца ганаровая варта.

Манумент Перамогі абрастае ўсё новымі і новымі вянкамі. Іх ускладаюць воіны Савецкай Арміі і былыя партызаны, калектывы прамысловых прадпрыемстваў, устаноў, дзевяці навукі і культуры.

Па абодвух баках Ленінскага праспекта ад плошчы Перамогі да Цэнтральнай плошчы выраіліся з букетамі жывых кветак прадстаўнікі працоўных.

Да помніка ўскладаюць вянкi прадстаўнікі пяці раёнаў сталіцы Савецкай Беларусі. Сцяганосцы ў суправаджэнні воінскага эскорта і аркестра, госці, Героі Савецкага Саюза і Героі Сацыялістычнай Працы, відныя военачальнікі, прадстаўнікі воінскіх часцей,

якія ўдзельнічалі ў вызваленні Мінска. Камандзіры і камісары партызанскіх брыгад, падпольшчыкі і ўдзельнікі абароны Брэсцкай крэпасці ідуць па праспекце на Цэнтральную плошчу для ўдзелу ў мітынгу. Букеты яркіх кветак кладуцца ля іх ног.

Па вуліцы Энгельса ідзе другая калона сцяганосцаў.

Абедзве калоны выстрайваюцца на Цэнтральнай плошчы. Яна, як заўсёды ў дні вялікай урачыстасці, велічная і прыгожая. Над трыбунамі—вялікія партрэты Карла Маркса і Уладзіміра Ільіча Леніна, кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада. Лёгка вецер разывае палотнішчы дзяржаўных флагаў Савецкага Саюза і саюзных рэспублік. У цэнтры плошчы ўстаноўлена велізарнае пано. Яно адлюстроўвае вызваленне Беларускай рэспублікі і слаўны дваццацігадовы шлях барацьбы і перамог на фронце мірнай працы.

На трыбуне—кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ К. Т. Мазураў, Старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёў, сакратары ЦК КПБ П. М. Машэраў, С. О. Прытыцкі, Ф. А. Сурганав, Д. Ф. Філімонаў, В. Ф. Шаура, першы са-

кратар ЦК ЛКСМБ Л. Г. Максімаў, камандуючы войскамі Беларускай ваеннай акругі генерал арміі В. А. Пянькоўскі, маршалы Савецкага Саюза І. Х. Баграмян, К. К. Ракасоўскі, С. К. Цімашэнка, Маршал авіяцыі С. І. Рудзэнка, кіраўнікі дэлегацый Масквы, Ленінграда, Украіны, Літвы, Латвіі, Эстоніі, Волгаграда, кіраўнікі дэлегацый былых чэхаславацкіх і польскіх партызан, якія змагаліся на тэрыторыі Беларусі, і іншыя.

З правамі выступілі першы сакратар ЦК КПБ К. Т. Мазураў, бульдозыст Герой Сацыялістычнай Працы С. М. Місуню, майстар Мінскага радыёзавода Л. М. Бондарава, Маршал Савецкага Саюза К. К. Ракасоўскі.

Мітынг закончан. Гучаць здравіцы ў гонар Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і яе ленінскага Цэнтральнага Камітэта, у гонар Савецкага ўрада, доблесных Узброеных Сіл краіны сацыялізма. Гучаць воклічы «ўра». Аркестр выконвае дзяржаўныя гімны СССР і Беларускай рэспублікі. Грымязь залпы артылерыйскага салюта ў гонар 20-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

ВЕЛИЧАЙШАЯ ГОРДОСТЬ

Речь К. К. РОКОССОВСКОГО

Дорогие товарищи!

Сегодня весь советский народ торжественно и радостно отмечает двадцатилетие одного из крупнейших событий периода Великой Отечественной войны—освобождения Белорусской Советской Социалистической Республики от немецко-фашистских захватчиков.

Два десятилетия отделяют нас от этого исторического события. Но свежи еще в памяти грандиозные сражения, которые развернулись на белорусской земле. Чем дальше отдаляются от нас годы минувшей войны, тем глубже раскрывается величие подвига советского народа.

Теперь всеми признано, что белорусская стратегическая операция по своим военно-политическим итогам и по размаху является одной из решающих операций Великой Отечественной войны. Она характеризовалась огромным размахом и напряжением. С обеих сторон в ней принимало участие свыше четырех миллионов человек. В первые же дни наступления вражеская оборона была прорвана на нескольких

участках. В образовавшиеся бреши неудержимым потоком устремились танковые и механизированные соединения. Темп наступления нарастал с каждым часом. Во многих местах крупные группировки противника оказались в окружении и были разгромлены. Достаточно сказать, что из 97 фашистских дивизий,

принимавших участие в боях, почти 70 были разгромлены советскими войсками, в том числе около 30 уничтожены полностью.

Белорусская операция закончилась поистине триумфальной победой Советской Армии. Наши войска полностью освободили Белоруссию, часть Литвы и Латвии, начали освобождение Польши и вплотную подошли к границам Восточной Пруссии.

В боях за освобождение Белоруссии советские воины проявили невиданное в истории мужество и массовый героизм. Только в течение июля—августа 1944 года по 1-му Белорусскому фронту за боевые подвиги около 150 тысяч воинов были удостоены правительственных наград.

Неоценимая помощь войскам оказывалась белорусским народом. Огромный вклад в дело разгрома врага внесли также бесстрашные белорусские партизаны. Это они ни днем ни ночью не давали покоя фашистским оккупантам, взрывали их поезда с боеприпасами и техникой, разрушали пути, взрывали мосты, содействовали войскам в захвате переправ. В Белоруссии поистине горела земля под ногами врага. Пройдут

НЯХАЙ НА ПОЎНАЧЫ ЕЎРОПЫ ЗАЎЖДЫ БУДЗЕ ЯСНА

ВІЗІТ МІРУ І ДРУЖБЫ ЗАВЕРШАНЫ

Краіна фіёрдаў уважліва сачыла за знаходжаннем кіраўніка Савецкага ўрада ў Даніі і Швецыі, жыла чаканнем свайго сустрэчы з высокім савецкім госцем. Кіраўнікі ўрада, палітычныя дзеячы, прадстаўнікі грамадства неаднаразова падкрэслівалі вялікае значэнне маючага адбыцця савецкага візіту. «Упершыню ў гісторыі Прэм'ер-міністр Савецкага Саюза прыедзе ў Нарвегію, — пісаў старшыня таварыства «Нарвегія — Савецкі Саюз» Кнут Эйдсвол. — Гэта з'яўляецца сведчаннем такога развіцця ўзаемаадносін паміж Нарвегіяй і Савецкім Саюзам, якому можна толькі радавацца».

Амаль тыдзень уздоўжцэнтральнай вуліцы Осла — Карл

Юханс-Гата ад будынка сторцінга і далей у бок каралеўскага палаца разываліся чырвоныя сцягі з сярпом і молатам. Пяць дзён краіна фіёрдаў жыла візітам кіраўніка Савецкага ўрада. Нарвежцы цёпла і гасцінна сустракалі М. С. Хрушчова, выказваючы яму свае сімпатыі, пачуццё павагі і міралюбства.

М. С. Хрушчоў меў размовы з прэм'ер-міністрам Э. Герхадсенам і іншымі членамі ўрада Нарвегіі. У час гутаркі меў месца шырокі і дружалюбны абмен уражаннямі як па пытаннях міжнароднага становішча, так і па пытаннях,

якія датычацца адносін паміж Савецкім Саюзам і Нарвегіяй.

Кіраўнікі ўрадаў абедзвюх краін, адзначаючы ў сумесным Савецка-Нарвежскім камюніке, падкрэслілі важнасць ажыццяўлення ўсеагульнага і поўнага разбраення пад строгім міжнародным кантролем. У гэтай сувязі абодва бакі падкрэслілі значэнне частковых мер па разбраенню і аслабленню міжнароднай напружанасці. Яны падкрэслілі таксама значэнне таго, каб шляхам шырокіх міжнародных пагадненняў перашкодзіць далейшаму распаўсюджанню ядзернай зброі.

З савецкага боку было выка-

зана разуменне таго, што ўрад Нарвегіі не размясціў і не намерваецца размясціць ядзерную зброю на нарвежскай тэрыторыі. Гэта пазіцыя з'яўляецца сур'ёзным укладам у справу ўмацавання міру на поўначы Еўропы.

У ходзе абмеркавання савецка-нарвежскіх адносін кіраўнікі ўрадаў з задавальненнем адзначылі наяўнасць добрых сувязей паміж двума краінамі і выказалі свае імкненні садзейнічаць далейшаму ўмацаванню сяброўскіх і добра-суседскіх адносін.

Візіт міру і дружбы завершаны. Усе нарвежскія газеты

шырока каменціруюць яго вынікі.

У перадавым артыкуле «Ар-Бейдэрбладэт» піша: «Візіт Хрушчова ў Нарвегію быў уда-лым. Хрушчоў адчуваў сябе добра і прадэманстравалі лепшыя бакі свайго шматграннага асобы». Дзякуючы візіту, піша газета, «умацавалася ўражанне, што нашы краіны могуць жыць разам, як суседзі, хоць паміж намі ёсць і будучы ад-розненні».

Асаблівае значэнне, на думку газеты, маюць асабістыя кантакты паміж М. С. Хрушчовам і вядучымі нарвежскімі палітыкамі, устаноўленыя ў выніку візіту. «Задачы, якія пастаўлены ў камюніке, — будучы вітаць з радасцю», — піша газета «Афтэнпостэн».

МАСКОЎСКІЯ СУСТРЭЧЫ

24 чэрвеня 1964 года, серада. Даўня мара — сваімі вачамі паглядзець на Радзіму, здаецца, пачала ператварацца ў рэчаіснасць. 24 чэрвеня шаснаццаць грамадзян Канады сабраліся ў Манрэалі, у адзеле Федэрацыі рускіх канадцаў, і з хваляваннем чакалі той минуты, калі самалёт палічыць іх праз акіян, у Савецкі Саюз.

— Нізкі паклон Радзіме, савецкім братам, сёстрам, сябрам, — гаварылі праважаючыя. — Перадайце ім, што Савецкая Радзіма з намі, мы гарымся ёю і жадаем ёй дабра...

...Самалёт стартуе. Плыве за гадзінай гадзіна... Пад крылом ужо Лондан. Тут перасадка. Адсюль праз тры з палавінай гадзіны «Камета» — срабрыстачорны лайнер з англійскімі апазнавальнымі знакамі на борце даставіў канадскіх гасцей у сталіцу СССР.

У міжнародным аэрапорце Шарамецьева ў гэты дзень было шматлюдна: прыйшлі прадстаўнікі Савецкага камітэта па культурных сувязях з

І вось яны, дзве сяброўкі, на роднай зямлі.

Канадскія жанчыны — Марыя Лежабокава, Люба Чэчка, Магдуса Тарвік і Елізавета Кушнір стаяць у аэрапорце і ўважліва ўглядаюцца ў новую абстаноўку, іншае жыццё...

— Савецкі горад, людзі, зямля родная... Вы разумееце, што гэта значыць для нас! — гаворыць Магдуса Тарвік. — І гэта не казка, не сон? Не пятайцеся ў нас больш нічога, а то я зноў пачну плакаць ад хвалявання.

Гутарым з кіраўніком групы — Мікалаем Кірылавічам Бобрыкам.

— Нас прыехала да вас толькі шаснаццаць. Але мы прывезлі з сабой гарачыя прывітанні ад тысяч любячых Радзіму сэрцаў, ад усіх прагрэсіўных канадцаў. Мы прывезлі іх наказ: паглядзець на ўсё сваімі вачыма, а потым раскажаць аб усім бачаным. Мы так і зробім.

Жадаеце ведаць, хто ў нашай групе?

Сямён Сінілаў. Ён у 1912-м уцёк з царскага крэйсера «Рурыйк». Прыехаў у Канаду, актыўна ўключыўся ў стварэнне прагрэсіўнай рабочай арганізацыі — Федэрацыі рускіх канадцаў.

Магдуса Тарвік — актывістка Ванкуверскага аддзела ФРК. Ёй было толькі дзевятнаццаць год, калі пачалася Вялікая Айчынная вайна.

— Радзіма наша, браты, сёстры, сябры ў небяспецы. — з гэтымі словамі дзяўчына хадзіла па катах, збірала грошы, адзенне для Радзімы.

...Параход ужо адыходзіў ад канадскага порта, а Магдуса ўсё стаяла на беразе і кідала ў сяброўскія рукі цёплыя рэчы, потым зняла з сябе світэр...

— Там, пад Сталінградам, спатрэбіцца...

На Радзіму прыехаў Іван Бондар — былы паліткатаржанин, удзельнік рабочага руху Канады. Люба Чэчка — прадстаўніца цудоўнай канадскай «Тройкі», Міхаіл Макарэвіч — карэспандэнт «Вестніка». Усе яны канадскія грамадзяне, якія прыехалі на Радзіму, — сапраўдныя сябры Савецкага Саюза.

Некалькі мінут яздзі ад аэрапорта, і госці ўжо ў сталіцы Савецкага Саюза.

У першы дзень знаходжання на Радзіме нашы суайчыннікі знаёмліліся са старажытнай Масквой, наведалі МДУ, тэатр, сустрэкаліся і гутарылі з савецкімі людзьмі.

Прайшоў толькі адзін дзень. Марыя Лежабокава запісала ў сваім бланкце: «У Маскве, толькі ў новым раёне — на Паўднёвым Захадзе, дзе нядаўна была пустэча, у новых сучасных дамах жыўе 400 тысяч масквічоў.

У Маскве 30 тысяч урачоў! У СССР вучыцца 68 мільёнаў чалавек, г. зн. кожны трэці. Толькі ў Маскве 80 вышэйшых навучальных устаноў.

Старэйшая вуня краіны — МДУ. Тут рыхтуюцца кадры па 42 спецыяльнасцям. Тут 30 тысяч студэнтаў і 3 тысячы выкладчыкаў. У МДУ вучыцца студэнты 60 нацыянальнасцей СССР і 2 тысячы маладых ініцыяцэнтаў. Толькі ў адным цэнтральным будынку МДУ 6 тысяч жылых студэнцкіх пакояў».

Цудоўнымі лічбамі запаўняюцца старонкі бланкотаў. Цудоўныя відовішчы паўстаюць перад гасцямі ў Маскве. Дні праведзеныя ў сталіцы Савецкай Радзімы, праляцелі непрыкметна.

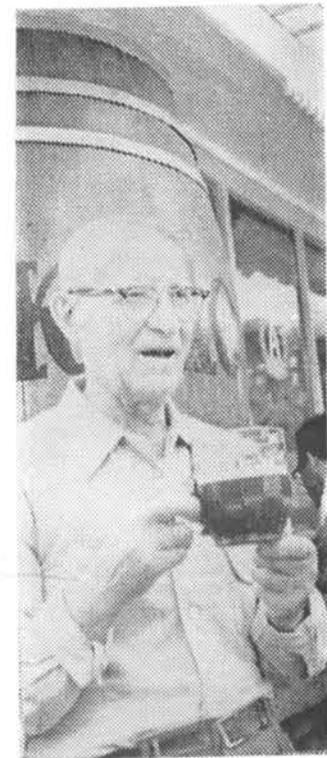
Г. ЕУДАКІМАВА

У Маскве ля Палаца з'ездаў.

Цёплымі былі сустрэчы канадскіх гасцей з іх роднымі.

Пётр Сінілаў п'е рускі квас.

ЗНАЁМСТВА З МІНСКАМ ПАЧАЛОСЯ

Дэлегацыя нашых сяброў, членаў Федэрацыі Рускіх Канадцаў, прыехала ў Мінск. Яны былі ў нашым горадзе ў тыя дні, калі ён адзначаў дваццацігоддзе свайго вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Прыгожая, святочная беларуская сталіца выклікала пачуццё горадасці. Іменна горадасці, таму што ўсяго дваццаць год назад гэта быў не горад, а руіны, пажарышчы.

У Таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, дзе адбылася сустрэча канадцаў з прадстаўніцамі грамадскасці Мінска, старшыня Таварыства В. С. Смірноў раскажаў, якой была Беларусь пасля трохгадовага гаспадарання акупантаў. Пажарамі, грабжамі, забойствамі адзначылі фашысты сваё знаходжанне на беларускай зямлі.

Прайшло два дзесяцігоддзі. Гэта ж зусім мала для таго, каб расквітнела цэлая краіна. А Беларусь расквітнела, пад-

Сустрэча ў Таварыстве дружбы

нялася заводамі, фабрыкамі, дзесяткамі прадпрыемстваў, новымі гарадамі, багатымі калгаснымі сёламі. Нашы госці не аднойчы падкрэслівалі, што яны не ведаюць другой краіны, якая б за такія кароткі тэрмін магла столькі зрабіць, колькі зрабіла Беларусь. І мы лічым, што гэта адбылося толькі таму, што наша ўлада — гэта ўлада народа, наш лад — гэта сацыялістычны лад, што ва ўсіх сваіх справах, у горы і радасці беларусы не адзінокі, ім дапамагаюць усе народы Савецкага Саюза.

На сустрэчы ў Таварыстве прысутнічала Герой Савецкага Саюза Алена Мазанік. Госці чулі аб яе подзвігу, ведалі, што гэта яна ажыццявіла прысуд народа і знішчыла гітлераўскага стаўленіка, ката беларускага народа Вільгельма Кубэ. Ад імя дэлегацыі Міхаіл Іосіфавіч Макарэвіч папрасіў

падрабязна раскажаць Мазанік аб яе подзвігу.

— Я лічу, што кожны патрыёт, кожны савецкі чалавек, які горача любіць сваю Радзіму, на маім месцы зрабіў бы тое ж. Калі прыйшлі фашысты, я ўступіла ў падпольную партызанскую арганізацыю. Я не навідзела захопнікаў і чым магла дапамагала роднай Беларусі, якая стагнала пад фашысцкім ботам. Я працавала ў доме Кубэ. Ведала, бачыла, як ён сам выязджаў на карныя экспедыцыі па знішчэнню савецкіх грамадзян. Пасля такіх «операцый» ракой лілося віно, каты балявалі. І чым больш людзей было знішчана, тым больш было віна, тым большай была радасць вылюдкаў. Хіба мог сумленны чалавек спакойна глядзець на ўсё гэта? Я выканалі заданне партызанскага атрада, выканалі волю майго народа, знішчыла намесніка Гітлера ў Беларусі.

Гэтага патрабавала ад мяне мая Радзіма.

Мікалай Кірылавіч Бобрык, кіраўнік дэлегацыі, і Любоў Антонаўна Чэчка сардэчна падзякавалі Беларускае таварыства за прадастаўленую ім магчымасць наведаць нашу рэспубліку. Госці прыпаднеслі Таварыству падарунак — выразаны з дрэва кляновы ліст — эмблему Федэрацыі Рускіх Канадцаў. Падарункі былі ўручаны членам дэлегацыі ад Беларускага таварыства.

Напярэдадні сята на экраны краіны выйшаў новы дакументальны фільм «Вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў». Кожны кадр гэтага фільма зняты савецкімі апэратарамі там, дзе свісцелі кулі, рваліся снарады, дзе былі смерць, гора, разбурэнні. Гэта было там, куды ў 1944 годзе прыйшла Савецкая Армія, прыйшло вызваленне. Многіх з тых, хто быў тады з кінакамерай у самай гушчцы падзей, няма ў жывых. Але кінадакументы, пакінутыя ім, і цяпер прымушаюць сціскацца болей нашы сэрцы, калі мы бачым варварства і нечалавечую лютасць фашыстаў, радавацца тады, калі бачым пераможны наступ савецкіх войск, мужнасць і адвагу беларускіх партызан.

Напэўна, упершыню з такой бязлітаснай праўдай паўсталі перад нашымі суайчыннікамі страшныя падзеі, што адбываліся на іх Радзіме ў гады Вялікай Айчынай вайны. Ніхто з канадцаў не застаўся абыякавым. Многія плакалі. Любоў Антонаўна Чэчка, дзелячыся з намі сваімі ўражаннямі, гаварыла, што фільм ёй нагадаў цяжкія гады перажытага. Ніколі нельга дараваць фашысцкім нелюдзям таго, што яны зрабілі на зямлі ў час другой светнай вайны.

Д. ЧАРКАСАВА.

Члены дэлегацыі ФРК у Беларусіім таварыстве дружбы.

Ён змагаўся за Беларусь.

Фота У. Лупейкі.

У НОВЫМ ПАМЯШКАННІ

Адразу пасля вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у Мінску быў створаны Дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Днямі музей пераехаў у новае памяшканне па вуліцы Карла Маркса і гасцінна расчыніў дзверы для наведвальнікаў.

У прасторных залах трох паверхаў размясціліся экспанаты мужнасці і славы. Тут можна пазнаёміцца з гісторыяй партызанскага руху ў Беларусі, з гераічнымі подзвігамі савецкіх людзей у гады фашысцкай навалы.

Асобная экспазіцыя прысвечана поспехам беларускага народа ў пасляваенныя гады.

У першы ж дзень музей наведала шмат працоўных Мінска.

ПА МАРШРУТАХ ДРУЖБЫ

У Польшчы закончылася экспанаванне выстаўкі беларускай народнай творчасці, падрыхтаванай Рэспубліканскім Домам народнай творчасці і Беларускай таварыствам дружбы. Выстаўка была накіравана ў ПНР па просьбе польскіх сяброў у сувязі з правядзеннем у Варшаве і іншых гарадах Дзён беларускай культуры.

Выстаўка пабывала ўжо ў Італіі і Францыі. Цяпер па просьбе Таварыства «Італія—СССР» частка экспанатаў зноў накіроўваецца ў Венецыю—на выстаўку творчасці народаў СССР.

З нецярплівасцю чакаюць выстаўку і ў Бельгіі, дзе яна будзе паказана ў жніўні.

Міхась МАШАРА

РАНИЦА

Даў певень птушкам знак задорны, птушыных песняў грывнуў хор, нібыта заклік-гімн да сонца, узняцца ў залаты прастор.

Шчабечуць чарадой на голлі, ляціць іх песня да зары. І ад птушыных спеваў гэтых святлей, чысцей стала ўгары.

Святлом і золатам праменьняў зара начы змятае цень. Пад небасхілам над радзімай ўстае наш прамяністы дзень.

Жадаю песняй адгукнуцца я на птушыны дружны хор, насустрач радаснаму ранню няхай ляціць яна ў прастор.

дзе дэманстравацца ў час урачыстасцей, прысвечаных 20-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Бебурнацы былі збянтэжаны. Карэспандэнт веў сябе некалькіх падзрона. Невядома, як адказаць. «Адкрыць карты? А можа ён не той, за каго яго прынялі?» Зноў жа, вельмі ўжо хаваць, маскіраваць свае погляды — ён можа прыняць іх не за тых, хто яны ёсць. Бебурнацы пацелі, выцягвалі, як індзікі, шыі, напружвалі мазгі, якіх наўрад ці было больш, чым у таго індыка. А карэспандэнт сядзеў на стала і, тыкаючы пальцам то ў аднаго, то ў другога бебурнаца, бесцярпымона пытаў:

— Ну, вось ты, віславухі, якую пасаду займаў у час гітлераўскай акупацыі ў Мінску?

— Мая мэта была — прыкрыць жыхарства ад нямецкай небяспекі, з аднаго боку, і партызан, з другога.

— Ого! Чым жа ты прыкрываў мясцовае жыхарства? Сваімі вушамі?... Ха-ха-ха...

— Той самай пасадай.

— У СД?

— Так. Пакуль я займаў яе, жыхарства магло спакойна спаць і не баяцца атак ні з таго, ні з другога боку.

— Бач ты! О, ну а ты, мардаты, ты кім быў?

— Бургамістрам.

— Добра плацілі, кармілі, паілі?

ГНЕЎНАЕ СЛОВА НАРОДНЫХ МСЦІЎЦАЎ

Добрыя песні, казкі, легенды, як і людзі, маюць шматлікіх сяброў і прыхільнікаў. І гэтая павага да іх застаецца заўсёды. Сапраўдная песня шліфуецца народам, даводзіцца да ступені мастацтва, правяраецца густам працоўных, вар'іруецца, паляпшаецца і ніколі не гіне. У эстэтычным фарміраванні роля народнай песні надзвычай вялікая. Зараз яна — самы масавы і аператыўны жанр народнага мастацтва.

Асабліва дзейсны, палітычна востры і жыццёва неабходны характар набыла вусна-паэтычная творчасць у гады Вялікай Айчыннай вайны. Ужо з першых дзён гучала па краіне мужная, бадзёрая, суровая песня, што, натхняючы на подзвігі і барацьбу, заклікала да нянавісці Яна гучала і ў глыбокім тыле ворага, і ў партызанскім атрадзе, сярод байцоў.

Паэтычная творчасць народных мсціўцаў — яркая і самабытная старонка летапісу масавага гераізму працоўных. «Народ заве таго героем, хто б'е фашыстаў смертным боем», «Жыць — Радзіме служыць», — сцвярджаюць прыказкі.

Найбольш папулярнымі ў народзе былі тыя песні, што праслаўлялі гераізм і бесшмерце воіна і змагара, партызана, падпольшчыка, што ўслаўлялі мужнасць, вынаходлівасць у барацьбе з ворагам.

З'едліва, трапна, вострай штыка коле ворага прыказка, прымаўка партызана: «Мы і там, мы і тут — так і Гітлеру капут», «Кожнай фашысцкай гадзіне — вісець на перакладзіне», «Ад нашага «ўра» дрыжэла немчура», «Дзе партызаны жывуць, там фашысты мруць», «Чым далей у лес, тым горай для эсэс», «Фашысцкі лад — пятлы ды кат».

Трапнае народнае слова высмейвае рысы фашыстаў і іх памагатых. Прыгадаем тыя гумарэскі, якія былі надзвычай папулярны ў асяроддзі мсціўцаў:

— Ганс прыехаў з фронту і нікому рукі не падае.

— Зазнаўся?

— Не! Яму пад Пінскам адарвала.

Або:

— Пан лейтэнант, у баі рускі мяне аглушыў прыкладам.

— Ты адкрыў агонь?

— Так точно, У мяне з вачэй іскры па-сыпаліся.

Вусна-паэтычныя творы часоў Вялікай Айчыннай вайны — гэта гераічны летапіс народа, які адстаіваў сваю Радзіму ад нямецкіх захопнікаў. Мудрасць народа-змагара зліваецца з яго гераічнымі дзеяннямі і ўчынкамі.

М. МАЛОЧКА.

Мінск сёння. Цэнтральная частка горада. (Здымак зроблен з верталёта).

Фота У. Лупейкі.

Дарэўнае Пера-ПА-ЛОХ

ФЕЛЬЕТОН

— Не ў гэтым галоўнае.

— Як? Ты, віславухі? Ты, мардаты? Вы супраць бізнесу? Я губляю да вас павагу.

Бебурнацы аж ашчэрыліся:

— Мы не супраць бізнесу, але глядзячы з чыіх рук ён ідзе.

— Можа вам плацілі камуністы?

— Мы і пайшлі служыць немцам, каб задушыць камуністаў.

— А потым, разам з гітлераўцамі задушыць вольны свет? Ну ты, віславухі! Так ці не?

— Што вы? Мы ўжо ў 1942 годзе ўбачылі, што немцы праіграюць вайну.

— Але працягвалі служыць? Ну ты, азызлы! Так ці не?

— Але мы спадзяваліся, што альянты счэпяцца з рускімі.

— На гэта, дарэчы, разлічваў і Гітлер. Ён яшчэ жывы аб'явіў сябе мёртвым, каб альянты заключылі перамір'е з райхам і скапіліся, як ты кажаш, мардаты, з рускімі.

Дык з кім жа вы тады былі б?

— З альянтамі?

— Як і немцы?

— Зразумела.

— Дык вы нацысты? Ну, скажы ты, азызлы?

— Што вы? Мы нацыянальна-свядомыя змагары. Мы пай-

шлі служыць гітлераўцам дзеля самаабароны, дзеля змагання за сваё фізічнае існаванне. Каб...

— Ведаю, ведаю. Каб потым, калі немцы капітулююць і рускія схопяцца з альянтамі... Словам, гэта баечка не мае ні канца, ні пачатку. Усё гэта вы выдумалі цяпер. Тут, у вольным свеце. Ну ты, скажы, мардаты, ты, віславухі, ты, азызлы. Я спадзяюся, вы былі нацы і ім засталіся. Чорт вазьмі, урэшце вы паважаеце бізнес, ці не? Ну ты, віславухі? Ваша маўчанне я ўспрымаю, як знак згоды.

Бебурнацы заварушыліся.

— Ну ты, віславухі?

— Бізнес, зразумела. Але цяпер фашызм не ў модзе. Нас здзіўляюць вашы пытанні. Зразумейце наша становішча. Мы рашуча адмяжоўваемся ад гітлераўцаў. Нашы ідэалы — ідэалы вольнага свету.

Карэспандэнт саскочыў са стала.

— Дзякую вам. Цяпер я упэўнены, што маю справу з сапраўднымі прыхільнікамі свабоды і дэмакратыі. Прабачце, калі размова выходзіла за рамкі ветлівасці. Гэта была рашучая спроба высветліць вашы погляды. Я вельмі задаволены.

Я бачу твары сапраўдных прадстаўнікоў паняволенага народа.

Карэспандэнт пакінуў бебурнацаў яшчэ больш збянтэжанымі, чым у пачатку размовы. «А ці не пераханілі мы праз край сваёй прыстойнасцю?» — казалі іх погляды.

Не ведалі бебурнацы, што карэспандэнт, вярнуўшыся да «шалёнага», які паслаў іх правярыць у сувязі з «тыднем паняволеных народаў», у гэты момант дакладваў:

— Можна не іх разлічваць, шэф, Фашысты да мазга касцей.

Лявон ВЕРАШЧАКА.
РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77.
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».